

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:
 Egész évre 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . . 1 ft 50 kr.
 Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
 Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
 Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmendetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Cseugey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén” nyomdája.

Javaslat

a magyarországi ágost. hitv. evangy. és ev. ref. egyház püspökeinek az egyetemes bizottságokhoz, illetve a konventekhez, az egyházi törvények életbeléptetése után történő egyházi és lelkészi eljárásra nézve.

(Folytatás és vége.)

III.

Az egyházi anyakönyvekről általában.

12. §. Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. törvény cikk intézkedése szerint a születések, házasságkötés és halálozási esetek közokirat-hitelességü nyilvántartására ezen a törvényen kívül az állami erre feljogosított polgári hivatalnokok által vezetett állami anyakönyvek szolgálván, az egyház által eddig e célokra is vezetett anyakönyvek jövőre tisztán egyházi jellegűek maradnak, a mennyiben azok a hitefelekezetünk egyházközönségi életében előforduló ilyenmü adatok nyilvántartandó jegyzékét fogják tartalmazni.

13. §. Ezen ezen oknál fogva az állami anyakönyvekről szóló törvény cikk életbeléptetése (1895. év október 1-ső) után, az egyházi anyakönyvekre való felügyelet, úgy azoknak vezetését és kezelését, valamint előforduló esetekben való kiigazítását illetőleg, a rendelkezési jog kizárólag az egyházi főhatóságot illeti.

Az október 1-ig vezetett egyházi anyakönyvekre vonatkozólag, az előforduló kiigazítást illetőleg, az illető miniszteriumnak eddigi határozata érvényben marad.

14. §. Ugyancsak az állami anyakönyvekről szóló törvény 93. §-a értelmében a születési és halotti, illetőleg a házassági állami anyakönyvek vezetésének megkezdése előtt vezetett felekezeti anyakönyvek, valamint az azokból adott kivonatok továbbra is közokiratok maradván, a megnevezett törvény 94. §-ának rendelkezéséhez képest azon törvény életbeléptetése előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből közhitelességü kivonatok, az eddigi módokat mellett kiszolgáltatni a felekezeti anyakönyvvezetők továbbra is jogosultak és kötelesek; amiért azon anyakönyvek körül az

eddigi törvényes rend és gyakorlat ezutánra is érvényben marad s különösen is felhívhatnak a lelkészek az idézett törvény 94. §-ának azon büntetőjogi intézkedésére, hogy amely felekezeti anyakönyvvezető ilyen kivonatok kiszolgáltatását megtagadja, kihágást követ el s egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Mindezekkel összefüggésben, tekintve azt, hogy az állami anyakönyvvezetésekről szóló törvény folyó évi október hó 1-én életbe lép. az egyházi anyakönyvek ezen év szeptember 30-án, mint eddig állami közokiratok, lezárandók s az azokról való másolatok, ezen év október havának első felében, az illető törvényhatóságokhoz beterjesztendők s az ilyen szempontok szerint történő lezárása egyházi anyakönyveinknek, már csak a nevezetes forduló pont történeti feljegyzése céljából is megőrkítendő anyakönyveinkben.

15. §. Az egyházi, születési, esketési és halotti anyakönyvek mellett az áttértek, valamint a konfirmáltak anyakönyve is pontosan vezetendő. Ott, ahol ezek már eddig is életbe léptetve voltak, az e részben előirt rendszabályok szerint, ahol pedig még alkalmazásba nem vettek, azoknak vezetésére vonatkozólag az illetékes egyházi hatóság fog intézkedéseket tenni és rendszabályokat megállapítani.

A törvény és a jelen szabályrendelet által nem érintett eddigi anyakönyvi utasítások az ezentul vezetendő tisztán egyházi anyakönyveknél is teljesen érvényben maradnak; megjegyzetvén itt is, hogy úgy a szokásos díj a régebbi anyakönyvi kiadványokért, mint a rendkívüli lelkészi szolgálatokért megállapított stóla a lelkészeket mindaddig megilleti, amíg ezen úgy a jelen utasítás 10. §-a értelmében rendeztetni nem fog.

IV.

A születési anyakönyvek.

17. §. A keresztség sakramentumának kiszolgáltatására s így a keresztelésre vonatkozólag megállapított és gyakorlatban levő szertartási és kánoni törvények jövőre is teljesen érvényben maradnak.

elveszítse szabadságát. Tudjuk, minő egyre szaporodó tömege a rabszolgáknak lepte el hazánkat a fejedelmek korában. E tömegnek hirtelen felszabadítása egyértelmü lett volna — akkor — a magán vagyon legnagyobb részének elkobzásával, a gazdasági munka megszűnésével, egy, az egész társadalmat alapjaiban megrendítő forradalommal. Erre István nem gondolhatott, amint hogy nem gondoltak reá sem Nagy Károly, sem Nagy Ottó.

Azonban ne törjünk pálcát a kor ember telensége, barbársága fölött. Tisztában kell lennünk azzal, minő óriási, nélkülözhetlen súlylyal kellett birnia a rabszolgaságnak, mint vagyonuk és a rabszolgabirtokosoknak, mint államalkotó elemnek, ha ez intézmény, mely az erkölctől és vallástól ily nagy áldozatokat követelt, még századokon át becikkelyezve s körülsáncolva fenntartotta magát, nemcsak nálunk, hanem minden keresztény államban.

A II. fejezet ismerteti az ország állapotát és népességét, a III. a kormányzást, mely utóbbinak eredménye az, hogy létrejő az a végzetes megosztás, melynek hatását és következtéseit nemzetünk nézve mai napig sem lehetett egészen megszüntetni. A király és az udvar körül csoportosul az újítás pártja, mely idegen,

18. §. Az 1894. évi XXXIII. t.-c. 35 §-a akképen rendelkezik, hogy minden gyermek születése legkésőbb a születéstől számított egy hét alatt, illetőleg a 39. §. értelmében a halva született vagy szülés közben meghaltak, a legközelebbi hétköznapon az illetékes anyakönyvvezetőnél, az arra törvényileg kötelezettek által bejelentendők és ezen újabb intézkedést megelőzőleg már régebbi egyházi kánonaink közül is többen az újszülöttek megkeresztelését legkésőbb 8 napra a születés után elrendelik; mindezekhez képest a szószékről történő kihirdetés útján is fel kell hívni a szüléket arra, hogy gyermekük születését idejében s minden esetre az állami anyakönyvvezetőnél történendő értesítés előtt bejelentsék a lelkészi hivatalnál, keresztelés és az egyházi anyakönyvbe való bevezetés végett.

Szükséges és maguknak a szüléknek és született gyermekeknek érdekében álló ez az idejében történő bejelentés, már csak azért is, mert a született gyermek a keresztségben nyervén ugynevezett kereszt- vagy utónevet, az állami anyakönyvvezetőnél is, csak ezen természetes rendtartás alkalmazása mellett lehetséges az állami pontos és a született gyermek családi s egyéni jogait is közelről érdeklő bevezetés.

Ily módon történvén a gyermek megkeresztelése, az egyházi és állami anyakönyvek lehető megjegyzése céljából kívánatos, hogy a keresztséget kiszolgáltató lelkész rövid igazolást állítson ki arról, hogy a gyermek a keresztségben mely utónevet kapott.

Minthogy pedig az idézett állami törvény 42. §-a a kivételes esetekre aképen rendelkezik, hogy ha a gyermek utóneve a bejelentés idejében még nem volt megállapítva, az legkésőbb két hó alatt a szülék, illetőleg gyám által pótlólag bejelentendő; ily esetben az ily hosszú időig halasztott megkeresztelésnél, megint az anyakönyvek pontos megjegyzése céljából megkivánható, hogy a keresztelésnél jelenlevő keresztszülöknek hiteles tudomásuk legyen a már állami anyakönyvbe bejegyzett gyermeknek utónevéről.

nem hazai állapotokat tart ideálisnak és azoknak átültetésében látja a kormányzás legfőbb, szinte egyedüli feladatát. Mennél jobban távozunk e központtól, mennél távolabb esnek másrészt az egyes országrészek, vagy a nemzet egyes osztályainak állapotai és érzelmei attól, mit fenn egyedül helyesnek tartanak, annál több jelét látjuk az elégedetlenségnek, a rossz akaratnak, az ellenállásnak. Bekövetkezik mindig matematikai pontossággal az az időpont, midőn az ellenállás kemény tusára hívja a réginek, a hazainak nevében az állami hatalmat. Ugy az újítás, a haladás szelleme, mint az a megosztás a nemzet keblében, Szent István törvényének, kormányának következtése.

Be is következtek mindjárt a belső háborúk, amint megkezdődött a keresztyénség terjesztése, melyeknek egymás mellett történt lefolyását a IV. fejezet ismerteti s amelyek útján vált Magyarország lassanként külsőleg hasonlónvá a többi keresztény országhoz. A magyar ember eddig csak határaitól távol, rabló kalandjain látta a dombokon épült, messze földre tekintő klastromokat sugar templomokkal, bástyával körülvett udvarokkal. Csak kemény ostrom és vérontás után látta előbb a városok belsejében emelkedő, drága kincs gyanánt védett székes-

AZ „ŐRÁLLÓ” TÁRCÁJA.

A magyar nemzet története.

Millenniumi kiadás. Szerk. Szilágyi Sándor. I. kötet Magyarország a királyság megalapításáig. Vaszary Kolos bevezetésével írták: Fröhlich Róbert, Kuzsinszky Bálint, Nagy Géza és Marczali Henrik. Az Athenaeum kiadása.

(Folyt. és vége.)

Ötödik könyv. Szent István királysága. Az I. fejezet István törvényeit ismerteti 11 nagy lapon, melyeken a többiekhez képest gyéren vannak a képek, a részletesség szinte tulságos. Szól az egyházi javak, templomok, iskolák, egyházi bíróságok törvényéről, az örökösödési jog szabályozásáról, a büntető igazságszolgáltatásról, az özvegyek és árvák védelméről és a rabszolgaság kérdéséről.

„Szép és megbocsátható illúzió, melyet annyí oklevél s első sorban tulajdon törvénykönyve cáfol meg, állítja oda Szent Istvánt, az első keresztény törvényhozót, mint a rabszolgák felszabadítóját, úgy amint a régi Athénben Solon szüntette meg azt, hogy polgár

19. §. A kereszteleési anyakönyv jövőre is az eddig egyházi törvényeink által megállapított rovatok pontos betöltése mellett vezetendő. Az egészre vonatkozólag csupán azon változtatás történik, hogy a halva szülötteknek vagy szülés közben elhaltaknak bejegyzése a halotti anyakönyvbe vezetendő be, a szükséges megjegyzések megtétele mellett.

V.

Halotti anyakönyvek.

20. §. Az 1894. évi XXXIII. t.-cikk a halotti anyakönyvekről szóló fejezet 68., 70., és 73. §-aiban ezeket rendeli:

Minden haláleset, legkésőbb a legközelebbi hétköznapon az illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

A bejelentéskor a halottkém által kiállított halottvizsgálati bizonyítvány felmutatandó és erre a megtörtént anyakönyvi bejegyzés az anyakönyvvezető által rájegyzendő.

A haláleset anyakönyvi bejegyzése előtt a temetés csak a községi előljáróság kivételes engedélyével történhetik meg.

Az idézett törvény mindezen rendeleteiből önként következik, hogy senkit sem részesíthetünk mindaddig temetési szertartásban, míg a megholtak anyakönyvezése az állami anyakönyvvezető által meg nem történt s a szabályszerű anyakönyvvezetés előttünk a halottkém jegyzőkönyv és az arra történt anyakönyvvezetői rávezetés felmutatása által nem igazoltatik.

Az így felmutatott halottkém jegyzőkönyv a lelkesi okiratok között mindenkor megőrzendő. A halottnak az állami anyakönyvbe leendő bejegyzése előtt kivételesen csak a községi előljáróság engedélyének felmutatása mellett temethetünk. Ezen községi előljárósági engedély száma és kelte, a halotti anyakönyv észrevételi rovatában megjegyzendő és a lelkesi okiratok között megőrzendő.

21. §. A temetés szertartására, valamint a halotti anyakönyvek vezetésére vonatkozó eddigi szabályok és az egyházi felsőség által tett intézkedések továbbra is alkalmazásban maradnak.

22. §. A megholtá vonatkozó adatok, a megholtat bejelentő közlése, s amennyiben ennek kiegészítésre volna szüksége, a felmutatandó halottkém jegyzőkönyv szerint vezetendő be az egyházi halotti anyakönyvbe.

Ha talán akadnának a vallásnak olyan nem remélt megvetői és egyházi életünknek olyan hitszegői, akik a temetési szertartásban nem kívántak részesítettetni: azok halálózása a családkönyvben jegyzendő meg.

Keresztyén felebaráti szeretetünk benső törvénye, de egyházi törvényeink is azt kívánják, hogy a halál nemére való tekintet nélkül az egyszerű temetési szertartásban minden keresztyén részesíttessék, épen erre való tekintetből, ha valamely, ami felekezetünkhöz nem tozó halottól saját lelkesze bármi okból megtagadná a tisztességes temetési szertartást, azt a protestáns lelkesz teljesíteni hivatva van.

egyházakatt, melyeknek kelyheit és ereklyetartóit annyira szerette hazavinni szentségtörő kézzel. Most mindezen épületek és drágaságok hajdan féktelen indulatának rabló vágyának tárgyai, tiszteletet parancsoltak.

Tovább azonban ez a hatás nem ért. Nagyon is ellenkezett a pogány magyarnak lelke, büszksége, nevelése, mindaz, mi őt magyarrá tette, azzal mit a keresztyénység legfőbb érényének tanított: a szelidséggel, alázatossággal, önmegtágadással. Az urak, habár nem is ültek pogány módon áldomást, éjjel-nappal terített asztal mellett szoktak mulatni, hallgatva az igricek dalát, zenéjét, átadva magokat az étel és ital örömeinek és ha aztán feltápázkodtak, nem igen érdekelte őket más, mint az istálló és a ló. A nép, mint eddigi állapota és nevelése után nem is lehetett másként, áhitatos tisztelettel, szinte imáddalá klsérte a királynak, a főuraknak és a most melléjük emelkedett püspököknek minden léptét. Kereste kegyöket, nem is mert hozzájuk közeledni ajándék nélkül. Ezt a távolságot az uralkodó osztály és a sokaság közt nem hidalhatta át sem István jótékonysága és leereszkedése, sem néhány püspöknek igazán emberséges, keresztyéni bánásmódja. . . .

Bár tehát Magyarország hivatalosan teljesen keresztyén volt, bár királya, királynéja és

Ily esetben azonban az első sorban illetékes lelkesz megtagadása két tanuval igazolandó, s ezen körülmény a halotti anyakönyv észrevételi rovatában, a tanuk nevének megemlékezésével bevezetendő.

Kun Bertalan,

mint az értekezlet elnöke.

EGYHÁZI ÉLET.

A vásárhelyi leányegyház templomszentelési ünnepélye.

(Saját tudósítónktól.)

Szép nap virradt ma Vásárhelyre, akár kettős értelemben is.

A nap felhőtlen égről mosolygott a vásárhelyi ev. ref. leányegyház örömnünnepére, melyet az egyház teljesen ujonnan, nagy áldozattal (17 ezer frt költséggel) épített templomuk fölszentelésére rendezett.

Maga az egyház, felső-zempléni egyházmegye, a vidéki közönség is már régtől fogva érezhette, hogy a vásárhelyi egyháznak, ennek a derék, áldozatkészségben párját ritkító, a kálvinizmus északi határvonalán álló gyülekezetek templomszentelési ünnepe nem lesz a kisebb rendbeli alkalmak közül való. Ezért az egyház és az egyházmegye a rendezésben, az előkészítésben, a község pedig az örömnünnep valóságos részvételben derekasan kitett magáért.

És most, megpihent kedélyvel írhatom, hogy a vásárhelyi egyház templomszentelési ünnepe minden részletében fényesen sikerült.

De rátérek a részletes leírásra. Azon kezdem, hogy a f.-zempléni egyházmegye s abban a vásárhelyi egyház azon kivételes szerencsében részesült, hogy ez ünnepélyre szeretett főpásztorunk, Kun Bertalan püspök ur ömeltősége is ellátogatott, aki szombaton délután érkezvén, ettől fogva — az ünnepélynek és a banquetti közalkalomnak szentelt időn kívül — eltávozásáig Görgey Pál lazonyi, szomszéd egyházközségekbeli egyháztag vendége volt.

Az istenitisztele, melyre (tán ez alkalommal az egész egyházmegye területén lett kihirdetése miatt is) óriás közönség gyűlt egybe, 10 órakor vetre kezdetét és tartott d. u. 2 óráig a következő sorrendben:

Az alkalmi énekek után püspök ur tartott egy igazi szép, bensőségteljes szentelési imát, melynek végzetével a helybeli énekkar, melyet Fábíán István ottani s. tanító dirigált, elénekelt *„fent a mennyben”* kezdetű éneket. ezt követte Szöllősy József homonnai missziói lelkesz alkalmi beszéde a következő alapige nyomán: *„jőjjetek én hozzám mindnyájan, kik megfáradtatok és megterhelve vagytok és én megnyugosztalak titeket”* (Máté XI. 28.) A beszéd, mely így oszlott fel: megfáradt az emberi lélek a jólétnek és balsorsnak sulya alatt; 2. a különféle bűnök és tévedések között; 3. a hitelenségnek igájában, különösen szép előadása által mindvégig tanulságos volt.

nemsokára a trónörökös is a keresztyén fejedelem minden jó tulajdonságaival ékeskedtek, bár a püspöki és apáti székeket az egész keresztyén világból kiválasztott, részben valódi apostoli lélekkel és tevékenységgel megáldott férfiak foglalták el, a magyar nemzet nagy többsége lélekben megmaradt annak, ami az előtt volt: pogánynak. Sokban még külsőleg is; mert nem képzelhető el, hogy husz, harminc év alatt elég pap jutott volna az ország minden részébe és érintkezhetett volna a még oly kevés lételepedett népség minden rétegével.

De még azok is, kik az ispántól félve, a törvényes büntetéstől rettegvé, eljártak vasárnaponként az egyszerű templomokba, még azok is, akik ott a pappal imádkoztak, otthon tanyájukon, vagy a cserénynél, régi istenekhez fohászkodtak, bajban, vesztésben régi kipróbált vezetőjükhöz, a táltoshoz fordultak. Bántotta lelküket, hogy a király, az urak idegeneknek fogják pártját a magyar ember ellen, hogy az ő véres verejtékükön kell eltartani oly istennek szolgáit, ki még nem találta meg az utat szívükhöz. Türték, mert összetartott ellenök az újítás mellett mindaz, kinek hatalma, fegyvere van az országban. Türték, mint a hogy utódaiknak később annyiszor kellett el-türniök idegenek, ellenségek elnyomását. Türték abban a meggyőződésben, hogy mindez muló,

A beszéd után, midőn az uri szt.-vacsora is ki lett hirdetve, ismét az előbb említett énekkar szerepelt, mely után az urvacsorájával élni kívánók maradtak bent. — Az agendát Gyarmathy Soma e. megyei főjegyző jelenleg betegeskedő esperesünk Karlsbadban időzése miatt h. esperes tartotta egy szép tartalmas beszéddel, kiosztván az urvacsorát is Sárkány Imre gálszécsi lelkesz tanácsbíró segítségével. Persze, hogy az óriási sokadalom miatt, ami ilyenkor különben érhető, nem ment minden Pál apostolként ékesen és szép rendben, — lévén színházi tolongás.

Előbb kellett volna emlitenem, hogy mig bent Szöllősy szónokolt, a kívül rekedt, job-bára tót népnek Kiss Tamás málczi lelkesz szónokolt szláv nyelven. Végezetül a szokásos ének befejezte az istenitiszteleket.

A test bizony már óhajtott is az őt megillető részt, melyet egy, e célra a templom udvarán elkészített sátorban szolgáltatott az egyház gavalléros bőkezűsége, lévén összesen 84 teríték.

Az asztaloknál a templomban is jelen volt elite közönség foglalt helyet, a kiknek sorai-ban ott láttuk a püspök ur ő méltóságán kívül Bernáth Elemér főgondnok, Dókus Gyula és Ernő tanácsbíró, Matolai Etele zemplénmegyei alispán, Kapossy Menyhért vásárhelyi r. kath. és Simkovics Pál hardicsai lut. lelkesz (jelen lévén a két utóbbi is az egész istenitisztele alatt) Pólyányi árvaszéki ülnök urakat, a Görgey, Szemere, Stépán, Bessenyei és több uri családokat.

A fogások haladtával és a zenének hangjánál megkezdődtek a dikciózások. Meg se kísérem, mert igen jó memoria kellene hozzá s tul is lőnék a célon, hogy minden pohárköszöntőre kiterjeszkedjem.

A mindig szépen beszélő Bernáthunk szolt elsőben, kiindulva a vásárhelyi egyháznak adózó elismerő szavakból, szeretett, bölcs főpásztorunkat éltette. Kapossy ismét a püspökért ivott, erre válaszul püspökünk a felekezetiességen felül emelkedett Kapossyra, a telekezetek közötti békére emelt poharat. A soha nem lankadó ősz főpásztor különben több izben szólott, egyszer Bernáthot és a Dókusokat, majd a f. zempléni e. megyét, abban a vásárhelyi gyülekezetet, annak előljáróit, majd ismét az ünnep szónokait éltette. Gyarmathy is a vásárhelyi minta-egyházért ivott.

Valóban és szinte elképzelhetetlen a mit ez a kised egyház tett, élükön Lukács Mihály helybeli tanítóval és Hutka József bánóczi lelkeszszel.

Templomok, iskolák e két egyházban példás rendben vannak, különben az egész megye területén szembetűnő a haladás, a mit kiki észrevehet, ha a f.-zempléni egyházmegyében az újabb időben oly gyakori templom és iskola szentelési értesítéseket megfigyelve.

A betegeskedő esperesért is felhangzott a jó kívánság, hogy mihamar hozza Isten közénk felülülve, teljes egészségben. Dókus Gyula a

mint egy ember élete és új erőre, fényre derül ismét a magyarok ősi istenének országa.

Az V. fejezet *István külföldi háboruit* tárgyalja; ismerteti az első időkben folyt bolgár háborút, valamint az 1025 ben megindult, II. Konrád német császár ellen folytatott csatározásokat, mely német háboru teljes fénybe helyezi Istvánnak államférfiúi és hadvezéri tehetségét. Németország Árpád ideje óta nem tett erősebb kísérletet hazánk függetlensége és területi épsége ellen. Most, hogy ezt épen egyik leghatalmasabb császárja alatt megkísérlte, teljes kudarcot vállott és a sértett szomszédnak még — bár nem nagyon jelentékeny — területi engedményt is tett. A vezérek korabeli Magyarország a támadások tulhajtása által gyengült politikailag és katonailag: az új magyar királyság a védelemben legyőzhetetlennek mutatta magát.

VI. fejezet. *Az örökösödés kérdése és István halála.* Istvánnak egyetlen serdült kort ért fia, Imre meghalván a trónöröklés joga a király öcsésére Vazulra szállt, kinek azonban ugy hite, mint erkölcsi élete és házassága gyanus volt, ezért István Nyitra várába záratta s Gizella királyné urseoloi Péter, István másik — leányági — unokaöcsésének igyekezett kezére játszani a trónt, ami Vazul megvakittatásával s kiskoru fiainak, Endre-, Béla és Le-

nőkért, Matolai Etele a felvilágosodásért emelt poharat.

A tért kimélem, ha a többi tósztot mellőzöm, de egy érdekes esetet mégis felemlitek, felemlitem azt, hogy alólított indítványa következtében a vásárhelyi templomba beszerzendő fisharmonikára *in loco stante* pede 57 frt 8 kr. gyült egybe, a lakomázó közönség aratási erszényeiből.

Végül még Hutka József köszönte meg szépen a vendégek megtisztelését. A közönség a protestantizmus, abban a f.-zempléni egyházmegye erősödésébe vetett hittel oszolt szét.

K.-Azar, 1895. aug. 26.

Péter Mihály.

Esperes-választás. A barsi református egyháza esperességéről leköszönt Jókai Lajos helyére, e hónap 23-án választották meg az új esperest Varsányban. A szavazatokat Nyáry Béla báró világi főgondnok bontotta föl és ő hirdette ki a választás eredményét, mely szerint barsi esperessé Juhász Pál nagy-sallói lelkészt és egyházmegyei főjegyzőt választották. A választás eredményét általános örömmel fogadták.

Emlékkő a gályaraboknak. Már régebben megirtuk, hogy Debrecenben Hegyi Mihályné, egy nemeslelkű, áldozatkész protestáns urnó, a nagytemplom és a kollégium közt fekvő Emlékkertben oszlopot emeltet a magyar protestáns egyház martirjainak emlékére. A kiket a pozsonyi vértörvényszék kétszázötvenkilenc évvel ezelőtt hitökért kegyetlen gályarabságra küldött. Az emlékoszlopot a kertnek a helyi vasut megállója felőli részén, szembetűnő helyen állítják fel s az alapásást már megkezdették. A magas gulaalakú oszlopot Gerenday és fia budapesti kőfaragók készítették. Eddigi megállapodások szerint szeptember 1-ére az oszlop megérkezik Debrecenbe; szeptember 10-ére fölállítják és szeptember 21-én az egyházkerületi közgyűléssel egy időben fogják ünnepélyesen átadni a helybeli ev. ref. egyház gondozása alá. Az oszlopra aranyos betűkkel bevésik a 41 hitvallónak neveit: Séllyei István superintendensét, Harsányi István rimaszombati predikátorát, Kocsi Csergheő Bálint professorát és a többiét, kiknek szenvedéseit ez utóbbi olyan szépen megírta. Ott fog ragyogni a nemesszívű, emberszerető Ruyter Adorján hollandus tenger-nagy neve, aki 1676-ban kiszabadította a gyilkoló rabságból szegény protestáns lelkész honfitársainkat.

Az unitáriusok ssinata. M. H. tud. Bőlon, augusztus 26. Bőlon ünnepi diszbe öltözött. A városban számos vendég van, akik az unitáriusok zsinatára érkeztek. Ferenc József püspök és az egyházi notabilitások lakásai előtt díszes polgárőrséget állítottak föl.

A böloni hölgyek egy küldöttsége ma gazdag selyempalástot nyújtott át Ferenc József püspöknek, arra kérvén őt, hogy ebben a palástban szentelje föl a böloni templomot.

Az új templomot délelőtt szentelték föl. A templom zsufolásig megtelt közönséggel. Fehérruhás leánykák nyitották meg a tem-

ventének számüzetésével sikerült is, miután az elbetegedett István teljes neje befolyása alá került. Ime ismét egy új adat: Endre, Béla és Levente nem a Szár László, hanem testvére Vazul fia. Valószínű — mondja Marczali — hogy mindebben része volt Gizellának, ki nemcsak a keresztyénség jövőjét hordta szívében, hanem saját érdekeiről, özvegyi jogairól sem feledkezett meg, melyeket, mint hihette, a magyar herceg vagy annak utódai nem tartottak volna épségben. Megengedjük, hogy sok rossz történhetett, mit a király egyenesen nem parancsolt meg, mert hisz az uralkodóknak soha sem hiányzanak még titkos vágyaikat is eltaláló, megelőzni akaró szolgák. De azért a történelem előtt a felelősség, amint történt, Istvánt terheli. E felelősséget viselte saját kora előtt is. Nagynak kellett lenni az oknak, mely oly nyugodt, jólelkű, meggondolt férfit, minő a szent király kétségtelenül volt oly kiméltlen, erőszakos elhatározásra bírhatta. De ez az ok meg volt: még pedig úgy István, mint egész kora szemében a legnyomósabb, minden más meggondolást alábíllentő ok. A krónika teljes naivitással mondja ki: minden azért történt, mert a magyar nemzet később és hajlandóbb volt a pogány hitet követni, mint a keresztyén vallást. E szempontból kora és saját lelkiismerete előtt véres parancsa nemcsak menthető

plomba vonuló közönség sorát és mikor a harangok szava elhallgatott, ezekre menő közönség tolongott a padokban, a templom piacán és környékén.

Boros György kolozsvári tanár, Kiss Sándor lelkész és Lőfi Áron böloni esperes beszéltek egymásután, méltatva a nap jelentőségét, a böloni unitárius egyház multját és áldozatkésztségét. Legkimagaslóbb Ferenc József püspök beszéde, aki a beszentelés funkcióját végezte.

Ezután Ferenc József 40 éves lelkészi jubileumát ünnepelték meg. A papok és rektorok arcképeit tartalmazó albumot a belső emberek küldöttsége, s díszes Doré-féle bibliát meg az aranytollat különféle ezüst asztali szerekkel az egyházi tanácsosok kara nyújtotta át. Az ősz egyházfejedelem meghatottan mondott köszönetet a szeretetnek és ragaszkodásnak ily spontán nyilvánulásáért. Késő délután lett mire a püspök elé járuló küldöttségek sora bezárult és a zsinati közönség ebédhez ülhetett.

Az ebéden az első felköszöntőt Ferenc József püspök mondta a királynak. Ezután Lőfi Áron éltette a püspököt, majd Lyon H. Vilmos amerikai követ Erdélyt.

A bankettet hirtelen megzavarta egy hiób hir, amely arról szólt, hogy a városban tűz ütött ki. A hir igaz volt. Egy Szolga István nevű erdész három épületet gyújtott föl és a tűz nagy gyorsasággal terjedt tovább. A tűz mindjárt az első órában nagymennyiségű behordott takarmányt és több házat pusztított el.

A banketten ülők megriadva hagyták el helyeiket és siettek a tűz színhelyére. A veszedelmet csak növelte a nagy szélvész, amely reggel óta dühöng. Végre a szomszéd községekől érkeztek tüzoltók, a miklósvári tüzoltók különösen kitétek magukért, hogy a tüzet lokalizálják. A nehéz munka végre sikerült.

TANÜGY.

Az orsz. m. kir. szinművészeti akadémián a beiratások szeptember hó 1., 2., 3-ik napjain lesznek, a felvételi vizsgálat pedig 5-én d. u. 3 órakor tartatik.

Az orsz. m. kir. szinművészeti akadémiába való felvételhez megkívántatnak: a) szinpadias, csinos alak. b) Tiszta kiejtésű csengő hang. c) Kifejlett testi alkotás mellett (melyről az intézeti orvos ad véleményt) legalább 18 éves kor a férfiaknál, legalább 16 éves kor a leányoknál, mi hiteles okirattal bizonyítandó. d) Annyi műveltség és iskolai képzettségről való bizonyítvány, amennyit e korban minden művelt ifjútól megvárhatni, különösen a magyar nyelvtan alapos ismerete. e) Szülői vagy gyámi megegyezés. Amely jelentkezéssel ezek nem személyesen jelennek meg, megegyezésüket hiteles iratban tartozik az illető felmutatni. f) A jelentkező növendék csupán a valóságos és törvényes családi nevén irathatja be magát. g) Jó magaviseletről szóló erkölcsi bizonyítvány, mely vagy

volt, hanem egyenesen szenthez méltó. Az egyháza iránti körelesség szentebb volt előtte. mint a családívonzalom szava. És ha meggondoljuk, hogy az egyházhöz tartozásban rejlő Magyarország jövője, mi is e tényben csak egyikét látjuk azon politikai okok által sugallt bűnöknek, melyeket mindenkor mellőzhetetlenek tartott a hatalom növelésére és tovább fejlesztésére.

Azonban István nem soká élte túl e tétét: 1038. aug. 15-én behunyta szemét s halálával bezárult a magyar nemzet történetének első korszaka, mely alatt Kelet népe megvetette létének alapját Nyugat határán, a népek országutjának talajában.

Ezt a történetet 19¹/₂ nagy iven ismerteti meg szerzőnk az olvasóval, a kiadó társulat áldozatkésztsége folytán gazdagon megrakva képekkel és műmellékletekkel. A nagy közönség számára van írva, annak akartam én is bemutatni. Birálatára nem vállalkozom, a tudományban, hol adatainak forrásai fakadnak, nem vagyok otthon; csak a kézet élvezem, de érzem, ha végig gondolok e nagyszabású művön, hogy kifogja állni a kritikát azok előtt is, akik nem mond annyit ujat, mint én nekem, *similibusque gentibus.* Ki merem mondani, hogy még nem élveztem úgy történeti

iskolai bizonyítvánnyal, vagy hatóságilag, vagy ismert egyének aláírásával mulhatlanul igazolandó. h) Minden ujonnan jelentkező az első osztályba csak próbaidőre vétetik fel, ennek leteltével újabb vizsgálatnak vettetik alá. A fölvetel tehát nem végleges, a letelt próbaidő után a tehetségtelen, vagy hanyag növendék elbocsátatik. Ha a felvett növendék tehetséget, szorgalmat, haladást nem tanusít, bármely évben, időközben is elbocsátható. i) A belépő új növendék 1 frt beiratási díjat s 5 frt felvételi díjat, valamennyi növendék pedig 1 frt beiratási díjat, azonkívül 30 frt tandíjt tartozik 2 részletben, u. m. szeptember 15-én és február 1-én előre fizetni. j) Minden fölvetett növendék tartozik szülőivel, vagy gyámjával együtt az eléjük terjesztendő kötelezvényt aláírni.

Bővebb értesítést az intézet igazgatósága (Kerepesi-ut 1. sz. III. em.) készséggel ad

Uj segédtanár a debreceni kollégiumban. A debreceni főiskolában megüresedett segédtanári állásra Kiss Áron püspök a kinevezést a mai napon eszközölte s az első helyen ajánlott Sallay Mihályt, aki jelenleg a rozsnói gimnáziumban működik, a segédtanári állása kinevezte. Sallay Mihály az iskolai év elején elfoglalja állását.

Kolduskenyér. A néptanítói nyugdíjról szól természetesen az ének. Minden magyarázat nélkül adjuk az alábbiakban a közokt. minisztérium hivatalos közleményét s azt hisszük, hogy nem választottuk rosszul a címet. *A vallás- és közokt. m. kir. minister az orsz. tanítói nyugdíj-alapból a következő segélyeket engedélyezte: Predragovits Zsivan bavanistei munkaképtelen községi tanító részére évi 240 frtnyi rendes nyugdíjat. Tittel Henrik szabadfalvi róm. kath. hitközségi tanító részére, évi 350 frtnyi rendes nyugdíjat. Papp Dániel volt radistyáni ref. tanító özvegye, szül. Kis Julianna részére évi nyugdíj fejében 150 frtot; Lajos Mária és Kálmán nevű kisk. árvái részére pedig évi gyámpénz fejében együtt 75 forintot. Popeszkú Sándor kishalmágyi munkaképtelennek talált g. kat. tanító részére, évi 210 frtnyi rendes nyugdíjat. Kohut Ferenc kondói volt reform. tanító özvegye, szül. Mares Emilia részére, évi 150 frt segélypénzt és 5 kisk. árvája részére együtt 125 frt gyámpénzt. Früst Samu nagysurányi véglegesen munkaképtelennek talált izr. felekezeti tanító részére, évi 390 frt rendes nyugdíjat. Turner József titeli áll. polg. iskolai volt tanító özvegye, szül. Fazekas Eleonora részére évi 368 frt özvegyi és 3 kisk. árvája részére összesen 184 frt árvasegélypénzt. Gerga Damaszkín belinezi munkaképtelennek talált gör. kel. tanító részére, évi 330 frtnyi rendes nyugdíjat. Aurám Miklós tótváradi g. kel. volt tanító özvegye, szül. Barba Mária részére évi 151 frt, valamint 3 kisk. árvái részére összesen 75 frt 50 kr. segélypénzt. Ainglerné Kurucz Erzsébet pápai áll. s közs. polg. iskolai munkaképtelen munkatanítónő részére évi 480 frtnyi rendes nyugdíjat. Weisz Mór volt eperjesi izr. tanító özvegye, szül. Wilhelm Rézi részére évi 247 frt 50 kr. özvegyi segélypénzt. — S erre még*

munka olvasásánál, mint mikor ezt olvastam. Igyekeztem lehetőleg a szerzőt beszélgetni, hogy a szives olvasót is tájékoztassam, mint van e történelem írva. Talán kissé hosszúnak fog ismertetésem feltűnni, de azt hiszem, azt a helyet, amelyet elfoglalt, kevés szebb és méltóbb foglalhatta el, mint a *Marczali* művéből vett idézetek.

A kötet első felét *Magyarország története a honfoglalásig* tölti ki; megenged a szives olvasó, ha annak ismertetésébe nem bocsátkozom. A Marczalié megírva van kitűnően, önmaga ismerteti legjobban magát, ez a rész pedig tények és adatok halmaza, ezt legfeljebb bíráltni lehet, de kivonatolni alig; arra pedig nem vállalkozom. A hercegprimás *Bevezetése* pedig már erős kritika tárgya volt e hasábkon.

Ezek után ajánlom a munkát t. olvasóim szives figyelmébe; azt hiszem, az én kivonataimból is meggyőződhetek róla, hogy nemcsak mint történet, de mint olvasmány is érdekes. A kötet ára fűzve 6, diszkötésben 8 frt.

Kohányi Gyula.



lehet azt mondani, hogy a törvény értelmében jártak el, hanem lapunk mult számunkban olvasható, hogy a karcagi ev. ref. gimnázium mathezi professzora, Szalmásy Gergely 33 évi működés után a lentartó testület saját hegyéből évi 600 frittal ment nyugdíjba. S történik ez a felekezeti tanárok nyugdíjáról szóló törvény életének második esztendejében.

Visszavont lemondás. Megirtuk, hogy a karcagi ev. ref. gimnázium igazgató tanára, Faragó János, a pápai ev. ref. főgimnáziumhoz neveztetvén ki, előbbi állásáról lemondott. Most azt a hirt közli a *Kisújszállás és Vidéke*, hogy Faragó lemondását visszavonta.

IRODALOM, MŰVÉSZET

Az opera-igazgató programja.

Káldy Gyula, az Opera új igazgatója, aki működését már megkezdte, most állítja össze a huszonkét hónapra terjedő szezon-programját. Erre való tekintettel a hírlapíróknak, akik eddigelé fölkeresték, megállapított részletek helyett csak a jövő program körvonalait mutathatta föl, de ezekből a körvonalakból is következtethetünk arra, hogy az új igazgató a nemzeti irányra fekteti a főszűrt és azzal a dicsőre méltó szándékkal van eltelve, hogy az idegen elemek mellőzésével a magyar ensemble-t tegye uralkodóvá. Erre vonatkozólag oda nyilatkozott, hogy egy év múlva, vendéget kivéve, olaszul senki sem fog énekelni a magyar Operánál. Ezzel kapcsolatban kijelentette az új igazgató, hogy nemesak külsőségekben és apróságokban óhajtja megóvni Operánk magyar jellegét. A legnagyobb súlyt arra szándékozik helyezni, hogy a játékrénden a régi és új magyar operák állandóan helyet foglaljanak. Belsőbbé és bizalmasabbá szándékozik tenni az érintkezést a magyar zeneszerzőkkel. Máris több magyar szerző munkáját kérette magához s nagyon elismerőleg nyilatkozott Szabados Béla egy felvonásos vig operájáról. Az első ujdonság is, amii betanított az augusztus 26-ikán össze gyűlt személyzettel, magyar lesz: *Elbert Imre Tamóra* című négy felvonásos nagy operája. (Szövegét a hasonló című tragédia nyomán Váradi Antal írta.) Valószínű, hogy az új dal-művet október 4-én fogják bemutatni. Az, hogy szeptember elsején, a megnyitó előadáson mit adnak elő, még nincs megállapítva. Hunyadi László színrehozatala akadályokba ütközik, mert Sziágyi Erzsébet szerepére most nincs énekesnő az Operánál. Az első karnagy kérdése Káldy nézete szerint könnyen megoldható, ha Erkel Sándor, a régi jeles dirigens újból a zenekar élére áll. Erre pedig alapos kilátás van, mert Erkel Sándor egészsége teljesen helyreállott.

Ötszázéves könyvek. A szegedi Mátyás-templom több százados könyvtárának érdekes irodalomtörténeti leletre bukkant egy Gellért nevű franciskánus barát. A Mátyás-templom számos értékes ereklyének tulajdonosa, tulajdona egyebek között Mátyás palástjának, melyet maga a király ajándékozott a templomnak. A barát a következő könyvre akadt: Magyar történelem 1454-ből, tehát az első magyar krónikák egyike, e címmel: *Lectionale Sanctorum*, három kolofonnal, gót betűkkel írva, ékes iniciálékkal. Azt hiszik, hogy a vaskos történeti könyvben a magyarok első száz esztendejére vonatkozó eddig ismeretlen adatokat találunk. A könyvben számos érdekes kép van. Ezenkívül még egy érdekes könyvet találtak, ugyanazon időből. Ez a Nowy Zakovna, cseh nyelvű testamentum 1497-ből, melyből eddig csak három példány volt ismeretes.

Szalay-Baróti A Magyar Nemzet Története című munka 19-ik füzeté díszes kiállításban jelent meg. Ezen füzettel a derék munka II. kötete vette kezdetét az Anjouk korával. Az Anjouk korát dr. Baróti Lajos írja s a most megjelent füzet Róbert Károly uralkodását tárgyalja. A füzethez két melléklet van csatolva, az egyik Nagy Lajos uralkodását mutatja be, a mely hű másolata a *„Képes Krónika”* címlapjának, a másik a magyarok vándorlásának térképe, iervezte dr. Baróti Lajos rajzolta Hátsek Ignác. A szöveg közzé nyomott képek a következők: Kunigunda királyné, II. Venczel cseh király, VIII. Bonifác pápa szobra, Ottó király ezüst pénze, Rudolf osztrák herceg, Ottó király, Vencel király pénze, A szepesváraljai templom falfestménye, Gentilis biboros, Gentilis biboros

pecsétje, Frigyes osztrák herceg és római király pecsétje. A munka általában megérdemli azt az őszinte rokonszenvet, mellyel a közönség fogata és folyton kíséri. Előfizetéseket Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) könyvkiadó cég még folyton elfogad füzetenkint 30 kr-ával. A most megjelent kötetet pedig 1 frtos részletre is kapni.

UJDONSÁGOK.

Értesítés. Az „Órálló“ f. évi szeptember hó 1-től Debrecenben fog megjelenni. A lapnak nemesak felelős szerkesztője, hanem egyuttal ismét kiadója is leszek. Azért a szerkesztőséghez és kiadóhivatalhoz intézett felszólalásokat egyenesen hozzám, Debrecen, Kiscsapó-utca 388. sz. a. kérem küldeni. Ha a bekövetkezett változások folytán némi pontatlanság állna be, kérem azt velem azonnal tudatni, hogy haladéktalanul intézkedjem.

Az „Ida emléke“ című regény kivánt részleteit már szétküldtem mindazoknak, kik ez iránt hozzám fordultak. Akik még igényt tarthatnak e regényre, vagy egyes részeire, sziveskedjenek hozzám fordulni.

Az „Órálló“ iránya, szelleme, munkatársai, rovatai s külső alakja a régi maradt. Terjedelemben nő, mert mindkét heti szám 6 oldalon fog megjelenni, előfizetési ára pedig a régi marad.

A fontosabb politikai s más eseményekről távirati tudósításokat is közöl s este kerül expedició alá, úgy, hogy másnap reggel, vagy délben már az ország nagyobb részében kéznél lesz.

A kitűzött nagy célok érdekében szives bizalommal kérem az olvasó közönség támogatását s az előfiz. díjak előre való pontos beküldését.

Debrecen, 1895. aug. 28.

Dr. Gartha Béla,

felel. szerkesztő és kiadótulajdonos.

A vallás őrlője. Megrendítő eset történt a napokban Radnán. Balogh Istvánné biharmegyei asszony elzarándokolt a radnai templomba és ott a Mária képe előtt reggeltől estig imádkozott. Imádkozás közben egyszerre felugrott, letépte magát a ruhát, aztán kifutott az utcára. Ott leült az ut szélére és keservesen jajgatott. Pénzét egy krajcárig szét szórta a köréje seregett gyermekeknek. A szerencsétlen asszonyt vallási őrjengés szállta meg. Folytonosan Jézussal foglalkozik, zavart dolgokat beszél és csak nagy nehezen tudták rávenni, hogy Radnát elhagyja. Átszállították Aradra a megyei kórházba.

Halálozás. Vettük a következő gyászjelentést: Katona Zsigmond ügyvéd és neje Kun Mária s gyermekeik: Mária és férje Stépán Géza kir. aljárásbíró, leányuk: Olgával, — továbbá Géza és Jolán; Katona György mérnök és neje Bódogh Ida, fiuk: Gyurikával; Katona Endre államvasuti mérnök és neje Szinnyei Erzsébet s gyermekeik: Margit, Endre és Zsigmond; Katona Erzsébet és férje Mihályffy József, budapest székesfővárosi mérnök s leányuk Juliska; Dr. Katona Mihály orvos, a nagyszámu rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják jó anyjuk, anyósuk, nagyanyjuk, szépanyjuk és rokonunak: özv. Katona Zsigmondné született Lácza Szabó Juliánnának, 1895. év augusztus hó 24-én, délelőtt 9 órakor, életének 76-ik, özvegységének 6-ik évében egy heti szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei augusztus hó 25-én délután 5 órakor tétettek a sárospataki sirkertben örök nyugalomra. — Sárospatak, 1895. augusztus hó 24-én. Áldás a legjobb anya hamvaira!

A bratkovicei huszárok. A Hevesvármegyei Hírlap egyik munkatársa a minap Przemyslben tartózkodván, megismerkedett

egy ottani hadbíróval, aki a merénylők ügyében a vizsgálattal van megbizva. Beszélgetés közben szóba került a bratkovicei huszárok ügye és a hadbíró úgy nyilatkozott, hogy föltétlenül halálra fogják ítélni a merénylőket egytől-egyig, azokat pedig, akik jelen voltak a merényletnél s nem akadályozták meg, hat-hat évi fegyházra fogják ítélni. A merénylőknek reménye csak a királyi kegyelem lehet. Remélhető, hogy a király, tekintve a Diószeghy kegyetlen bánásmódját, meg fog kegyelmezni a merénylőknek. A katonai törvényszék szigorú s a bíróság tagjainak véleménye szerint nincs mód, hogy a haláltól illetve a halálos ítélettől megmenekedjenek. Az illető század tisztjeiről, kiket első sorban terhel a felelősség az esetért, mert az ő hanyag eljárásuk engedte így ellajulni a viszonyokat, nem igen nyilatkozott a hadbíró. Az ügy közel van a befejezéshez, csak napok kérdése, hogy mikor mondja ki a hadbíró a halálos ítéletet.

Az első polgári házasság Budapesten. Megirtuk nemrégiben, hogy Habercfeld Marcell Gyula, bécsi színész és jegyese, Margot Hedvig színésznő, báró Bánffy Dezső miniszterelnökhöz folyamodást intéztek, amelyben azt kérték, hogy őket eskessék meg Budapesten először, október elsején az új házassági törvények szerint. A miniszterelnök a következő levelet küldte Habercfeldnek:

Tisztelt uram!

Julius 30-iki folyamodására válaszulva, szívből üdvözlön önben azt, aki Budapesten elsőnek esketteti magát polgárilag.

Hazaftias üdvözléssel:

Báró Bánffy Dezső.

A prezuntív trónörökös betegsége.

Mint Innsbruckból jelentik: A Mendelszorosból érkezett távirat alapján beszélük, hogy Ferenc Ferdinánd kir. herceg akut tüdőhurutban szenved és igen elégedetlen az állapotával, mert az orvosok megtiltották neki a lovaglást és a megerőltető gyaloglást. Egy másik, utóbb érkezett távirat gyöngye javulásról szól. A kir. herceg színe kielégítő.

Mély érdekeltség nyilatkozik a „Prot. Sajtó“ könyvatos hírközlöny iránt a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ részéről, mely e szerint „hivatásának“ megf. lel és „hatása már is meglátszik.“ (Prot. Egyh. és Isk. Lap 34. sz. aug. 22.) „Segíteni is kellene ezt, mint a dunántuli ev. egyh. kerület, mely a „Prot. Sajtónak“ 100 frtot szavazott meg. Ezt kellene tenni a többi egyh. kerületnek és egyházmegyének is. Bizony nem kételkedünk, hogy ha a kellő anyagi és szellemi támogatás meg lesz, a prot. könyvatos nagy szolgálatot teend közegyházunknak. Hát legyen úgy. De az a szolgálat, hogy a „Hazánk“, a prot. egyházi érdek szolgálatával épen nem valódiható lap malmára hajtja a vizet, melyről az „Órálló“ 66. aug. 21. számában már volt szó, milyen közegyházi szolgálat: ítélje meg az, aki nem áll a „Prot. Sajtó“ háta megett! Vivat crescat, floreat a nagyérdemű könyvatos, mig az olyan közszolgálatl le nem járja magát!

A mesék országából. Akit e hó 26-án a párisi keleti pályaudvarra vezetett a véletlen az egyszerre több emberi nyomort és fájdalom, mat láthatott, mintha éveken keresztül járta volna sorra Európa kórházait. Két különvonat ugyanis — mint Párisból írják — Lourdes felé vitte az odakivánczó betegeket, akik szám szerint ezerhétszázheten voltak. E szerencsétlenek legnagyobb része alig tudta tagjait használni, számosan pedig oly gyengék voltak, hogy kosarakban vitték őket. Egy bizottság, mely külön e célra alakult, a legszeretreméltóbban gondoskodott a zarándokok fogadtatásáról és szórakoztatásáról. A betegek azért mennek oly nagy számban Lourdesbe, mert az idén feltűnő sok csodáról beszélnek, mely ott történt volna meg. A csodákról a francia klérális lapok sokat irtak az utóbbi időben. Megemlitenek egy versaillesi fiatal embert, aki súlyosabb lázbetegségben szenvedett már négy év óta s Lourdesben egy hét alatt meggyógyult. Irnak egy fiatal leányról is, akit valami betegségében már többször operáltak meg az orvosok, de hiába, s a leány a csodatévő forrásban való egyszeri furdés után tökéletesen meggyógyult. Ezt az orvosok is konstataáltak. Egy charentoni asszony, aki 14 évig béna volt, Lourdesban két uap alatt meggyógyult. A klérális lapok még több csodáról irnak s

végül megemlítik, hogy az ellenőrző irdeában ez idén még több orvos működik, mint a múlt esztendőben s köztük három angol orvos is van, akik református vallásúak. A három angol orvost egy londoni leánynak Lourdesben való csodálatos meggyógyulása vezette oda. A leány ugyanis — mint a francia klérkális lapok írják — több évig volt egy londoni kórházban az ő kezelése alatt s nem gyógyult meg. Lourdesban pedig három nap alatt visszanyerte egészségét. — Felvilágosodás, mikor jön el a teországod! Hisz csak nemrég olvastunk egy francia szélhámosról, ki hosszú ideig abból élt, hogy betegnek tette magát s így még a híres Charcot-t is becsapta; majd meg abból, hogy Lourdesban évenként meggyógyult valami színlelt nagybetegséggel s aztán csak úgy dőltek neki a könyöradományok.

A jávai „majom-ember.” Dr. E. Dubois a múlt évben Jáva szigetén, a Bengavru folyó medrében egy ásatag koponyatetőt egy fogat és egy combcsontot talált, a melyekről azt tartotta, hogy ember módra felegyenesedve járó anthropoid majom testrészei. Rólok irt értekezésében ez állatott Pithecanthropus erectus névre keresztelte s így mutatta be, mint az ember és majom között régen keresett átmenet „hiányzó tagját.” A tudományos társulatok és folyóiratok E. Dubois értekezéséről igen különböző módou ítélték; egyesek tartózkodás nélkül igazat adtak neki és hitték, hogy az a láncszem az ember és majom között csak úgy megvan, mások ellenben a leletnek semmi jelentőséget sem tulajdonítottak s a feltűnően alacsony koponyatetőt egyszerűen valami törpefejű idiótának tulajdonították.

A lejtő végén. A nagyváradi rendőri dologház egyik zarkájában ma hajnalban felakasztotta magát egy asszony, ki hajdan a nagyváradi intelligens társadalomnak egyik legcsodálatosabb tagja volt. Egész regény a multja, szenzációs regény, a minőt, ha megír valamely dus fantáziájú poéta, ráfogják, hogy ködölak a hősnője, valóságban nem létezik. Mint egy gazdag budapesti nagykereskedőnek a lánya, beleszeretett egy nagyváradi fiatal hivatalnokba, aki most is ott lakik s egy kiterjedt vállalat vezetője. Egész vagyont vitt hozományul férje házába, aki ettől fogva a legszebb, legszellemesebb nagyváradi asszony urának tartottak. Mert Katz Czeczil (a lánynevének említjük) megcsodált szépsége volt a bálolknak, a műkedvelők hangversenyeken mint zongoravirtouzt taposoltak s ambíciója irodalmi sikereket is aratott, angol és olasz írókat mutatott be a fővárosi napilapok regénycarnokaiban, majd maga is irt egy munkát. Tizenhét év előtt Ráth Mór kiadásában figyelemre méltó regény jelent meg:

Szegett szárnynyal.

— Regény egy kötetben. —

Írta: Egy asszony.

Budapest.

1878.

A regény hatásáról már elfeledkeztek az emberek, de a tárgya megfrissül most. A szerző a maga jövőjét írta meg a poéta-ziv látnoki erejével. Egy előkelő asszonyt fest benne, aki bukik, bukik a mélységbe, mert a polgári társadalom erényeit megveti, bűneit kacagja és a bátorkodó társadalom megöli, a testét nem, csak a szívét, szép lassan a szívét. Az ura elvált tőle, mert rossz feleség volt — s mert a könyörületet megvetette, haza sem ment, hanem élt sokáig a szépségéből, aztán az utcára került, onnan a börtönbe. És a szép, elegáns, művelt, megcsodált asszony a rendőri szobák padlóit surolta és utca lányokkal pajtáskodott. Megunta mégis a szégyen napjain élni. Tegnap, mikor társnői elaludtak, köténye madzagával az ajtószarokra felakasztotta magát. Nem halt meg, mert korán észrevették és életrehozták. És a szerencsétlen nő élni fog tovább a szégyennek és megaláztatásnak, ki tudja mily sokáig.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

Anyakönyvi bejelentések. A belügyminiszter a következő körrendeletet intézte va-

lamennyi vármegye közönségéhez: Az állami anyakönyvekről szóló 1894. évi XXXIII. t. cz. a születések és halálesetek bejelentésében új polgári kötelességet állapít meg, melynek elmulasztása büntetett. Hogy tehát ezen kötelezettségéről mindenki idejekorán tudomást vegyen, ezennel elrendelem, hogy alatt mellékelt hirdetmény kellő számban sokszorosítottván, a vármegye összes községeiben a község- (város) házában, továbbá a vármegye valamennyi állami anyakönyvvezetőjének helyiségén kifüggesztessék, azonkívül az összes nagy- és kisközségekben folyó évi október hó 1-5-ös napját megelőző öt vasárnapon, azaz szeptember hó 1., 8., 15., 22. és 29. napján a község-házánál az összegyűlt közönség előtt a községi elöljáróság által élő szóval is kihirdetessék. — Budapest, 1895. aug. hó 20-án. Perczel s. k.

Melléklet a 73,095. számú rendelethez.

Hirdetmény a születéseknek és halál eseteknek az állami anyakönyvvezetőnél való bejelentése tárgyában.

I. Bejelentési kötelezettség.

A születéseket és haláleseteket folyó évi október hó 1-től kezdve az állami anyakönyvvezetőnél kell bejelenteni.

Minden születés és haláleset azon állami anyakönyvvezetőnél jelentendő be, kinek kerületében előfordult. Vasuton, hajón történt születés és halálozás a kiszállítás, illetőleg kiszállítás helyén illetékes anyakönyvvezetőnél jelentendő be.

Minden születés legkésőbb a születéstől számított egy hét alatt jelentendő be. Halva szülöttek vagy szülés közben elhaltak legkésőbb a születést illetőleg elhalálozást követő legközelebbi hétköznapon jelentendők be.

Minden haláleset legkésőbb a legközelebbi hétköznapon jelentendő be.

A születés bejelentésére fokozatosan az alábbi sorrend szerint kötelesek:

a) a törvényes atya; b) a szülésnél közreműködött bába; c) a szülésnél segédkezett orvos; d) mindazok, akik a szülésnél jelen voltak; e) a kinek lakásában a születés történt. Ezekon kívül a bejelentésre kötelezett; f) az anya, mihelyt erre már képes.

A haláleset bejelentésére fokozatosan kötelesek:

1. a családfő; 2. a családtagok; 3. a kinek lakásában a haláleset történt; 4. a háztulajdonos, ha a házban lakik. A bejelentéskor a halottkém által kiállított halottvizsgálati bizonyítvány felmutatandó.

Ugy a születés, mint a haláleset bejelentésére a sorrendben utóbb nevezettek csak akkor kötelesek, ha megelőző kötelezett vagy nincs, vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van. A bejelentés szóbeli és a bejelentésre kötelezett vagy annak megbízásából más oly egyén által teljesítendő, ki a születésről, illetőleg halálesetről közvetlen tudomással bír.

Szülházakban, kórházakban, letartóztatási intézetekben, dologházakban, laktanyákban vagy egyéb polgári vagy katonai közintézetekben történt születések illetőleg halálesetek bejelentése az intézet elöljáróságának kizárólagos kötelezettségét képezi.

Az állami anyakönyvvezetőnél azokat a születéseket és haláleseteket is be kell jelenteni, melyek f. évi október hó 1. napja előtt történtek ugyan, azonban október hó 1-ig a felekezeti anyakönyvbe be nem jegyeztettek.

A ki újszülött gyermeket talál, köteles erről lehetőleg azonnal, de legkésőbb a következő napon a községi elöljáróságánál jelentést tenni.

II. Büntető határozmány.

A bejelentésre kötelezett, ki a bejelentést a megszabott határidőben nem teljesíti, vagy a ki tudva valótlán bejelentést tesz, amennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik.

Vállszalag az anyakönyvvezetőknek. A polgári házasságkötésnél annak magyar állami voltát, azon kívül, hogy a szertartás magyar nyelven fog megtörténni, más külsőséggel is kifejezik. Az állam képviselője a magyar attila fölé nemzeti színű, nehéz selyem moaré vállszalagot kapcsol, amely a jobb vállról átvette a mellén, a balcsipőnél fut össze, a mellnél az ország cimere van kihimezve a

széles szalagon. A polgári házasságkötés e külső díszét — mintegy ötezer darab szalagot — a napokban küldi meg a belügyminiszterium a kinevezett anyakönyvvezetőknek. — Ugyancsak itt említjük meg, hogy a múlt számunkban közöltük óta a belügyminiszter kinevezte a *hont-, heves-, nyitra-, máramaros és háromszék-* vármegyei anyakönyvvezetőket. A 430 kinevezett anyakönyvvezető közt van: jegyző 389, áll. tanító 8, közs. bíró 11, magánzó és polgármester 5—5, szolgabíró 3, közgyám, közs. tanító 2—2, ny. albiró, erdőgondnok, postamester, jegyzői gyakornok, nyug. tanító és k. adószedő 1—1. A 63 helyettes közt van: k. jegyző és bíró 14—14, pénztárnok, vár. tanácsos, postamer 4—4; áll. tanító 7, körorvos, gyógyszerész, ev. ref., ág. ev. tanító, v. főkapitány 2—2; szolgabíró, jár. irnok, közgyám, földbirtokos, magánzó 1—1.

Az állami költségvetés. A *Pol. Corr.* egy budapesti levele azt írja, hogy az 1896 ik esztendei állami költségvetést már megállapították és hogy a költségvetés az idén is fölösleggel fog zárulni. Lukács pénzügyminiszter a legelső képviselőházi ülések egyikén fogja exponéját megtartani. Ugy látszik indokolatlan az a peszimiztikus fölfogás, amelylyel az állampénztárnak a II-ik negyedről szóló kimutatását fogadták. Igaz, hogy a tavalyi kimutatóssal szemben ez kedvezőtlenebb, de nem szabad megfeledkezni arról, hogy a számadásokat már évek óta nagy fölösleggel zárták le. Ebből a kedvező helyzetből az adófizetők huztak hasznót, akik kedvezményekben és halasztásokban részesültek. Így nevezetesen a tavaszi árvizek által sújtott nyolc megyében egészen beszüntették az adóbeszedést. Ebből magyarázható, hogy az egyenes adóból befolyó jövedelem az idén 12 millióval kevesebb volt. Az év végeig azonban a jövedelem mindenesetre tovább fogja haladni az előirányzott magasságot és a végleges eredmény aligha fog visszamaradni a tavalyi mögött.

Külföld.

A müncheni katolikus gyűlés. München, augusztus 26. Ma délután 5 órakor tartotta a katolikus gyűlés első nyilvános ülését, melyen a nuncius és a müncheni érsek is jelen voltak.

Müller elnök kifejtette, hogy a gyűlés célja a támadásokat leküzdeni és az egyház, a pápa, a katolikusok és a katolikus rendek szabadságáért sorompóba lépni. „Mi — mondá — senkit se provokálunk, de nem is félünk senkitől!” (Élénk tetszés.)

Thoma érsek (München) Isten áldását kérte a gyülekezetre, mire a nuncius a pápa képviselőjében megáldotta a gyűlést.

Schorr érsek (Bamberg) hangsúlyozza, hogy az egyház az igazságért, méltányosságért és szeretetért harcolva, szilárdan áll.

Porsch dr. (Boroszló) az egyházi rendekről szólott és kiemelte, hogy szabadságot kívánnak a zárdák, rendek és a jezsuiták részére. Nem a felekezetek közti harcról van szó. Ma az összes felekezeteknek egy ellenségük van, a hihetetlenség és ezt kell leküzdeni. Erre a küzdelemre minden felekezetnek feltétlen szabadságot kell adni. (Tetszés.)

Ezután még Huhn városi plébános tartott előadást a keresztényiségről és atheizmusról, mire a gyűlést fél 8 órakor bezárták.

München, augusztus 26. A katolikus gyűlésen tárgyalásra kerülő indítványok közt van Hertling báró és Preusing gróf indítványa is, mely szerint a gyűlés kifejezi abbéli meggyőződését, hogy a szent szék territorialis hatalmának visszaállítása elkerülhetetlenül szükséges a szentszék önállósága, valamint az egyházban és az egyházzal való szabadsága és függetlensége érdekében. Továbbá ama remény nyer kifejezést, hogy a szentszéke megillető világi állásnak mindinkább el kell ismertetnie. Egy másik indítvány kimondja, hogy az egész világ katolikusait (?) megbotránkozással kell, hogy eltöltse az, hogy az egyház ellenségei a szent atya megrablásnak 25-ik évfordulóját megünnepegni akarják. Erre való tekintettel a gyűlés szent kötelességének tartja, hogy a pápai szék elvülhetlen jogait és territorialis függetlenségét vissza követelje.

KÖZGAZDASÁG.

Felhívás Magyarország gazdaközönségéhez.

Az 1895. évi VIII. t.-c. a f. évi november hó 20. és 30-ika közt Magyarország területén általános mezőgazdasági statisztikai összeírást rendelt el. Nemcsak a kormány óhajtása volt ez, hanem hazánk gazdaközönségének is évek óta hangoztatott kívánsága. A tengerentuli nagy gabonatermesztő országok versenye s a termények árának rendkívüli hanyatlása Európaszerte, évről-évre nehezebbé teszi a mezőgazdaság helyzetét. Súlyosan érezzük mi is ezt a válságot s a kormány és a társadalom vállvetett erőfeszítésére van szükség, hogy megállhassunk a mostani viszonyok között s megvethessük a mezőgazdaság újabb virágzásának alapját. De arra, hogy helyesen tüzzük ki a célt s jól válaszszuk meg az utakat és módokat a helyzet javítására, szükségünk van a hazai viszonyok és állapotok beható, alapos megismerésére, amit azonban nem érhetünk el másképp, mint egy lelkiismeretes, pontos, részletes statisztikai összeírás segítségével. Belátta ezt a mezőgazdasági érdekek minden igaz barátja és illetékes képviselője; beláták legkiválóbb gazdáink, beláták a gazdasági egyesületek, belátta a kormány. A törvényhozás pedig áldozatot nem kimélve, pártkülönbség nélkül, ritka egyértelműséggel szavazta meg a nagyterjedelmű adatgyűjtés és feldolgozás költségeit. Lesz-e haszna az áldozatnak? Lesz-e sikere a fáradozásoknak? Az egyedül a gazdaközönségtől függ! Ha a valóságnak teljesen megfelelő adatokat nyerünk, megvethetjük azt a biztos alapot, melyre nyugodtan építhetünk, de ha a valóságtól eltérő, hamis adatok tolnak be, nemcsak a sok költség, munka, fáradtság vesz kárba, hanem a magyar mezőgazdaság felvirágoztatásán fáradozó hatóságok és szakkörök annak a veszélynek is ki lesznek téve, hogy a valótlán adatoktól félrevezetve, hasznos helyett káros intézkedéseket tesznek. Az adatok beállításánál tehát legelső feltétel a teljes őszinteség. A titkolózással gazdaközönségünk csak magának ártana; olyanforma volna ez, mintha a beteg azon igyekeznék, hogy az orvos valahogy el ne találja baját, hanem egészen más betegség ellen gyógyítsa. A tiszta valóságnak bevallásától senkire semmitéle kár vagy hátrány nem hárul. Felkérem ennél fogva a hazai gazdaközönséget, hogyha netalán itt-ott olyan balvélemények támadnának, hogy ez az összeírás adóztatási célból történik, világosítsák fel a tévelygőket és félrevezetetteket s magyarázzák meg, hogy ezek az adatok kizárólag a mezőgazdaság és földmivelő nép érdekében gyűjtetnek; adóhivatalok, vagy más pénzügyi hatóságok még csak látni sem fogják ezeket; szóval a mezőgazdasági statisztikai összeírás nincs összekötve semmiféle adóztatási céllal. De felkérem gazdaközönségünket, ügyeljen arra is, nehogy egyesek tréfából vagy hiúságból valljanak be hamis adatokat s az ily kicsinyes, nevetséges emberi gyarlóságok meggyűlölték a nagy, országos mű sikerét. A mezőgazdasági statisztikai összeírás az egész, nagy gazdaközönség buzgó, tevékeny közreműködése nélkül eredményes nem lehet. Az ország és saját érdekük egyaránt kívánja, hogy tegyenek meg minden lehető munkát érdekében. Minden gazdálkodó már jó előre tekintszen körül figyelmesen gazdaságában, jegyezgesse fel, hogy mennyi földön gazdálkodik, mennyi és milyen gazdasági eszköze, házi állata, stb. van, hogy annak idején egész pontosan jelenthesse be az adatokat az összeíró ügynöknek. Az egész összeírási munkálatban legfontosabb személy az összeíró ügynök. Kívánatos, hogy erre az igen fontos állásra a legintelligensebb gazdák, birtokosok vállalkozzanak. Nem alázza ezzel meg magát senki, legyen bármily nagy ur, vagy előkelő személyiség. Sőt dicsőséget szerez vele, mert polgári kötelességet hiven teljesíteni s osztályérdeket tisztos munkával szolgálni: csak emelhet mindenkit a közbecsülésben. Ne engedjék gazdáink, hogy összeíró ügynökkül olyanok alkalmaztassanak, kik a földműveléshez csak alig értenek, vagy ha értenek is, nincsenek közvetlenül összeforva a mezőgazdaság érdekével. Az öntevékenységre a legszebb alkalom kínálkozik, mutassák meg gazdáink, hogy abban a nagy és fontos társadalmi osztályban, melyet ők képviselnek, van elég közszellem, van elég értelmiség, van elég buzgóság s mikor saját javuk,

boldogulásuk forog szóban, nem állnak félre összedugott kézzel. A magyar gazdaközönségnek nemcsak hazafiságára, hanem saját jól felfogott érdekére hivatkozom s gazdáinkat a legelsőtől a legutolsóig teljes bizalommal kérem fel, hogy a mezőgazdasági statisztikai összeírás nagy munkáját minden kitelhető módon támogassák és előmozdítani sziveskedjenek. Budapest, 1895. július hó 19-én. — Gróf Festetics Andor s. k., földművelésügyi m. kir. minister.

Felesleges megjegyeznünk, minő fontosnak tartjuk ez összeírás sikerültét nemcsak gyakorlati, hanem elméleti, közgazdasági szempontból is. Azonban természetesen, hogy itt mégis csak a gyakorlati közgazdasági szempont a tulnyomó s valóban üdvözlőnk kell a földművelési miniszterium ama törekvését, hogy ily alapokat óhajt beszerezni további munkásságának intézéséhez. Teljes meggyőződéssel ajánljuk tehát e felhívást olvasóink becses figyelmébe.

Vámháboru Szerbiával. Belgrádból írják, hogy a sajtó és a kereskedelmi körök folyton élénkebb agitációt fejtenek ki, hogy a szerb kormányt az Ausztria-Magyarország elleni vámháboruba belekergessék. Az »Odjek«, a radikálisok vezérlapja mai cikkében azt ajánlja, hogy Szerbia a monarkióval haladéktalanul szacitson meg minden kereskedelmi politikai viszonyt. Mai bécsi jelentések már tudnak az eddig hivatalosan el nem ismert szerb fenyegető jegyzéknek létezéséről. Bécsi tudósítások szerint a tárgyalások ez ügyben már meg is indultak, de fönt is megvannak győződve arról, hogy a magyar kormány nincs abban a helyzetben, hogy ezuttal enyhítsen a kibocsátott

tilalmi rendelet szigorán, mert az által most már az állategészségügyi egyezményvel is lentébe jönne és más kiviteli államok velünk szemben is retorzióval élhetnének. — A »fenyegető jegyzék« történetét a »Pol. Corr.« a következőkben adja elő: Aug. 12-én Novakovics szerb külügyminiszter és miniszterelnök, Marinkovics belügyminiszternek tudomására hozta, hogy a magyar kormány egy Szerbiából eredő sertésszállítmányban konstatált sertésvész következtében azonnal eltiltotta a szerb sertéseknek Magyarországba való szállítását. A kifogásolt szállítmány Gradistából származott. A belügyminiszter rögtön bizottságot küldött ki, a melynek feladatává tette a gradistai és az ahhoz közel fekvő helységek állatállományát a legszigorúbban megvizsgálni. Ez a bizottság már 16-án referált a miniszternek kiküldetésének eredményéről és kijelentette, hogy sem Gradistában, sem annak környékén egyetlen beteg állatot sem talált, egyuttal azt is megállapították, hogy arrafelé már hosszabb ideje nem volt semmiféle állati járvány. — Erre a kategorikus nyilatkozatra a külügyminiszter Simics bécsi követet utasította, hogy a bizottság eme jelentését az osztrák-magyar külügyminiszterrel közölje és azon legyen, hogy a magyar kormány által kibocsátott tilalom minél előbb visszavonassék. A követ erre átadta Goluchovszkynak a többször említett jegyzéket. A »Pol. Corr.« Belgrádból sugalmazott cikkét azzal a megjegyzéssel fejezi be, hogy a Simics azzal a meggyőződéssel távozott a ballplatzi palotából, hogy ott Szerbia kívánságának teljesítésére hajlandóságot tapasztalt.

H I R D E T É S E K.

A „ZEMPLÉN“ KÖNYVNYOMTATÓ MŰINTÉZETE

S. A. UJHELYT.

Kitüntetve az Országos Iparegyesület által 1891-ben bronz és 1892-ben ezüst éremmel.

A nagyérdemű közönség szives figyelmébe ajánljuk tetemesen megnagyobbított, ujonnan felszerelt és a legmodernebb betűkkel berendezett vállalatunkat, a

ZEMPLÉN NYOMDÁJÁT

nyomatvány szükségletének fedezésére.

Főszűlt fektetünk arra, hogy a nálunk megrendelt nyomatvány, legyen az bár a legegyszerűbb célra szolgáló is, **tiszta, hibátlan, tetszetős és pontos** kiállításban kerüljön ki a sajtó alól.

Közvetlen összeköttetések a legnagyobb papírgyárakkal lehetővé teszik, hogy nyomatványainkhoz a legjobb minőségű papírost adjuk s azokat a legjutányosabban számítsuk.

Nyomdánk el van látva **aranyozó-, drótfűző-** s más **segédgépekkel** felszerelt **könyvkötő-műhelylyel** is, minél fogva az üzletünkben kikerülő munkák házilag fűzetnek és köttenek, tehát jutányosabban állíthatók elő. Nagy szűlt fektetünk a privát munkák csinos kiállítására is és azok jutányos árban számítása egyik főtelevésünk leendő.

Kérjük a n. érdemű közönséget, hogy nagybecsű bizalmukkal és rendeléseikkel vállalatunkat, úgy mint eddig, ezután is megtisztelni sziveskedjenek. Egy hozzánk intézett levelező-lapban kifejezett kívánságra bárhova szivesen küldjük el **intézetünk képviselőjét**, ki a szükséges felvilágosítással és költségvetéssel is szolgál.

Kiváló tisztelettel

A „Zemplén“ nyomdája.